

PROBLEMATIKA FRAGMENTACE KRAJINY POZEMNÍMI KOMUNIKACEMI Z POHLEDU PRÁVA*

ALENA CHALOUPKOVÁ

Abstract: **Legal Aspects of Habitat Fragmentation Caused by Construction of Roads**
Considering current reports of dramatic biodiversity loss worldwide, this article provides a brief examination of legal aspects related to an issue that belongs to the most significant causes of this adverse trend – habitat fragmentation. For practical reasons, it only deals with fragmentation caused by construction of roads. Since Czech legislation does not contain any provision dealing specifically with this issue, a combination of provisions that are more generally formulated must be used. Therefore, the article focuses especially on identification of the key legal instruments which are applicable in this context, and on a brief presentation of specific procedures designed in methodological documents dealing specifically with the issue of habitat fragmentation in the Czech Republic. The problems in question are also shortly confronted with current trends in Czech construction law.

Keywords: habitat fragmentation; biodiversity protection; roads; spatial planning

Klíčová slova: fragmentace krajiny; ochrana biodiverzity; pozemní komunikace; územní plánování

DOI: 10.14712/23366478.2019.25

1. ÚVODEM

„*Stav přírody i jejích životně důležitých přínosů pro lidi, které společně představují biologickou rozmanitost a funkce a služby ekosystémů, se na celém světě zhoršuje.*“¹ Tímto alarmujícím zjištěním je uvozeno shrnutí zprávy o biodiverzitě a ekosystémových službách vydané na začátku května 2019 Mezivládním panelem OSN pro biodiverzitu a ekosystémové služby. Hned vzápětí je v něm konstatováno, že „[p]říroda i její přínosy pro lidi jsou životně důležité pro lidskou existenci a dobrou kvalitu

* Příspěvek vznikl v rámci projektu GAUK č. 540119 „Právní aspekty ochrany přírody a krajiny při umísťování staveb pozemních komunikací“ řešeného na Univerzitě Karlově, Právnické fakultě.

¹ „*Nature and its vital contributions to people, which together embody biodiversity and ecosystem functions and services, are deteriorating worldwide.*“ Překlad autorky. Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES). *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Advance unedited version* [online], 6. 5. 2019, s. 2. Dostupné na: https://www.ipbes.net/sites/default/files/downloads/spm_unedited_advance_for_posting_htn.pdf [cit. 1. 6. 2019].

života“² avšak „[b]iodiverzita – rozmanitost v rámci druhů, mezi druhy a ekosystémy – klesá rychleji než kdykoli v lidské historii“.³

Změny v lidském chování, které by mohly zastavit tento trend, musí být podle výše uvedené zprávy transformativní, tj. zásadní ve smyslu systémové reorganizace zahrnující technologické, ekonomické i sociální faktory, jakož i celospolečenské vzorce myšlení, cíle a hodnoty.⁴ Příčin, které vedou ke ztrátě biologické rozmanitosti, je celá řada a jejich eliminace vyžaduje určitá omezení nebo alespoň přijetí jiných vhodných opatření. Tomu však musí předcházet řádné předchozí posouzení každého plánu či záměru, zvážení jeho dopadů a zvolení vhodného postupu, přičemž je nutné zvážit nejméně tři možnosti: je na místě zcela od záměru upustit, nebo zmírňovat jeho dopady a/nebo kompenzovat jeho dopady (a jak)?

Jednou z nejdůležitějších příčin úbytku biodiverzity je také fragmentace krajiny, a právě i její omezování je složitým problémem, který vyžaduje zvažování ekonomických, sociálních i environmentálních zájmů v území. To si lze snadno představit například v situaci, kdy se připravuje umístění větší pozemní komunikace – stavby podle názoru široké veřejnosti potřebné, která má ovšem současně významné negativní vlivy na životní prostředí. Právě právní aspekty možných postupů řešení v této problematice jsou předmětem tohoto článku, který si klade za cíl poskytnout alespoň základní vhled do této komplexní problematiky a snad i obecně upozornit na její existenci a nezanebatelný význam.

2. FRAGMENTACE KRAJINY A PRÁVO

Frekventovaná pozemní komunikace je v krajině zdrojem hluku, znečištění i nebezpečí. Vedle samotného záboru území souvisejícího s výstavbou dochází jejím umístěním a uvedením do provozu také k rozdělení původně souvislé krajiny na menší části, které spolu již nejsou plně propojeny – tento proces se označuje jako fragmentace krajiny a zdaleka není způsobován pouze pozemními komunikacemi.⁵ Mnohá zástavba, činnost i prosté oplocování přispívají k dělení krajiny na části, které postupně ztrácejí vlastnosti a schopnosti původního celku, a ke snížení její prostupnosti.⁶ Nakolik jsou

² „Both nature and nature’s contributions to people are vital for human existence and good quality of life...“ Překlad autorky. Tamtéž, s. 2.

³ „Biodiversity – the diversity within species, between species and of ecosystems – is declining faster than at any time in human history.“ Překlad autorky. Tamtéž, s. 2.

⁴ Tamtéž, s. 5.

⁵ Definice pojmu fragmentace krajiny (*habitat fragmentation*) není ani v zahraniční literatuře ustálena, srovnat lze však např. vymezení použité v IUELL, B. – BEKKER, G. J. – CUPERUS, R. – DUFEK, J. – FRY, G. – HICKS, C. – HLAVÁČ, V. – KELLER, V. B. – ROSELL, C. – SANGWINE, T. – TØRSLØV, N. – WANDALL, B. le Maire (eds.). *Wildlife and Traffic: A European Handbook for Identifying Conflicts and Designing Solutions*. KNNV Uitgeverij, 2003, kap. 10, s. 6.

⁶ Fragmentace krajiny je v tomto článku zkoumána jako negativní jev, který způsobuje, že rozdělené části krajiny ztrácejí vlastnosti a schopnosti původního celku. Pro úplnost je však na tomto místě nutné zmínit, že v určitých případech může být fragmentace považována za jev pozitivní. Může tomu tak být například v kontextu dělení rozsáhlých zemědělských monokultur na menší celky. Mimo to jsou v kontextu tohoto článku zajímavé také potenciální přínosy silničních okrajů – srov. KURAS, T. – HEJDUK, S. – HULA, V. – NIEDOBOVÁ, J. – ŠIKULA, T. – TĚŠITEL, J. – MLÁDEK, J. Dálnice – zelená páteř krajiny?

tyto části oddělené, tedy nakolik je prostupnost krajiny snížena, závisí na typu bariéry a také na potřebách sledovaného druhu živočichů. Ty přitom mohou být navzájem značně odlišné.

Různé druhy živočichů mají zpravidla své vlastní potřeby týkající se způsobu a vzdálenosti pohybu v krajině. Současně to, co pro některé živočichy představuje neprostupnou bariéru nebo zásadní zdroj ohrožení, pro jiné nemusí představovat žádný problém. Stejně tak se od sebe vzájemně odlišují také jednotlivé typy bariér v krajině. Vedle výše uvedených pozemních komunikací se může jednat například o zemědělské bariéry (zejména rozsáhlé monokultury a oplocené pozemky), o výstavbu sídel a dopravní infrastruktury (zde je nutné upozornit zejména na problém rozšiřujících se měst) či o výstavbu různých průmyslových areálů.⁷

Bariéry v krajině (například právě frekventované pozemní komunikace) mají dva základní negativní efekty, které ve své kombinaci vedou ke ztrátě použitelných biotopů, rozdělení populací živočichů, nedostupnosti zdrojů a zvýšené mortalitě, a představují tak významný zdroj ohrožení biodiverzity. Prvním z nich je bariérový efekt, totiž omezení nebo úplné přerušování přirozené trasy živočichů bariérou, které vede k izolovanosti jednotlivých populací a prostorovému omezení jimi využívaných stanovišť, jakož i k omezení možnosti kolonizovat nová stanoviště. S ním úzce souvisí zvýšená mortalita živočichů při snaze bariéru překonat. Druhým z efektů je pak okrajový efekt, tj. zmenšení jádrové oblasti biotopu na úkor oblasti okrajové, která je vystavena odlišným environmentálním podmínkám, což pro druhy živočichů zdržující se v jádrových oblastech představuje podstatně větší zmenšení biotopu, než jaké je způsobeno samotným zábořem území souvisejícím s výstavbou.⁸

Ze studie publikované v roce 2018 Evropskou agenturou pro životní prostředí vyplývá, že velké části Evropy jsou vysoce fragmentované dopravní infrastrukturou a v důsledku rozrůstání měst. Nejvyšší míra fragmentace je sledována v zemích Beneluxu, ve Francii, Německu (a na Maltě), směrem na východ a jih se pak míra fragmentace snižuje. Míra fragmentace v České republice je ve vztahu k evropskému průměru také vysoká, blíží se hodnotám zaznamenaným v Německu. V zemích východní Evropy, ve Švédsku a v Irsku a Skotsku je míra fragmentace nižší. Ze studie rovněž vyplývá, že fragmentaci významně ovlivňuje hustota zalidnění. Nejfragmentovanější oblasti lze nalézt v okolí velkých měst a podél významných dopravních koridorů. Nicméně i mnohé méně zalidněné oblasti v Evropě vykazují v současnosti značnou míru fragmentace.⁹

Ochrana přírody [online], 2015, č. 5, 22. 12. 2015. Dostupné na: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/vyzkum-a-dokumentace/dalnice-zelena-pater-krajiny/> [cit. 1. 6. 2019].

⁷ ANDĚL, P. – GORČICOVÁ, I. – HLAVÁČ, V. – MIKO, L. – ANDĚLOVÁ, H. *Hodnocení fragmentace krajiny dopravou*. Metodická příručka. Praha: AOPK ČR, 2005, s. 12. Vedle zmíněných příčin fragmentace existují samozřejmě i další, a to včetně těch přírodních (lidmi přímo nezpůsobených) – těmi se však v tomto příspěvku nebudeme zabývat.

⁸ Pro více informací o důsledcích fragmentace srov. např. PRIMACK, R. B. – KINDLMANN, P. – JERSÁKOVÁ, J. *Úvod do biologie ochrany přírody*. Praha: Portál, 2011, s. 130 a násl. Podrobněji a specificky pro případ pozemních komunikací srov. *Wildlife and Traffic: A European Handbook for Identifying Conflicts and Designing Solutions*, opak. cit., kap. 3, s. 4 a násl.

⁹ European Environment Agency (EEA). *Landscape fragmentation pressure from urban and transport infrastructure expansion* [online], 26. 4. 2018. Dostupné na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/mobility-and-urbanisation-pressure-on-ecosystems/assessment> [cit. 1. 6. 2019]. Pro informace o situaci v České republice srov. ČERMÁKOVÁ, E. – KOCHOVÁ, T. – MERTL, J. – MYŠKO-

S ohledem na tyto skutečnosti je zřejmé, že otázka řešení problematiky fragmentace krajiny v právu je aktuální dnes a bude i v budoucnosti, současně na ni však dosud neexistuje jednoznačná odpověď. Jedná se o problematiku značně komplexní a rozsáhlou, a to zejména ve vazbě na různé druhy živočichů a různé typy bariér v krajině (srov. např. pozemní komunikace s rozsáhlými chemicky ošetřovanými monokulturami v českém zemědělství). Stejně tak je patrné, že v této problematice je nezbytná úzká spolupráce právníků s odborníky z jiných vědních oborů, a to jak v procesech hodnocení míry fragmentace krajiny a kvality fragmentovaných stanovišť, tak také při hledání vhodných způsobů, jak tento problém řešit – tyto informace jsou v kontextu ochrany přírody a krajiny nezbytné.

Nelze však podcenit ani význam práva samotného, a to pro jeho schopnost stanovit obecně platná, závazná a vymahatelná pravidla chování – jedná se o nutný druhý krok směřující k (snad) efektivní ochraně. V souvislostech týkajících se fragmentace krajiny se jedná zejména o schopnost stanovit závazná pravidla a podmínky pro umísťování nových staveb do krajiny, jakož i schopnost stanovit závazná pravidla ochrany vybraných hodnot. S ohledem na výše zmíněný rozsah problematiky se přitom uplatní celá řada různých právních nástrojů. Z těchto důvodů je také předmět tohoto článku v dalším textu omezen, a to pouze na fragmentaci vznikající v důsledku výstavby a provozu pozemních komunikací.

Významné nástroje ochrany týkající se této příčiny fragmentace krajiny jsou zakotveny především v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který v uvedených souvislostech doplňuje zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Úbytek biodiverzity je současně řešen také na úrovni mezinárodního práva veřejného a práva evropského. V našich podmínkách přitom klíčovou roli sehrává dvojice směrnic zakládající celoevropskou soustavu Natura 2000 – směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnice EP a Rady 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků.

Uvedené právní předpisy na sebe v mnohém navazují a vytváří tak propojený systém ochrany. Žádný z nich však neobsahuje ustanovení, které by řešilo fragmentaci krajiny – právní ochrana je zprostředkována větším množstvím právních nástrojů, které jsou obecněji formulované. Musí přitom být uplatňovány vždy v kombinaci, jelikož každý z nich působí trochu jiným způsobem. S ohledem na složitost problematiky a množství aplikovatelných nástrojů ochrany mají velký význam také metodiky a technické podmínky, které použitelné nástroje koordinují a vytváří konkrétní postupy. Než však budou tyto postupy blíže představeny, je na místě vytyčit prostor, který jim současná právní úprava poskytuje.

VÁ, T. – POKORNÝ, J. – ROLLEROVÁ, M. – VLČKOVÁ, V. *Zpráva o životním prostředí České republiky 2017*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2017, s. 29 a násl. V zemích západní Evropy, kde je sledována nejvyšší míra fragmentace, je tato problematika již řadu let intenzivně vnímána a řešena. Země, kde fragmentace zatím nedosáhla takového rozsahu, avšak kde se v současnosti plánuje další rozvoj dopravní infrastruktury, by se z jejich chyb měly poučit dříve, než bude pozdě. Srov. VĚTROVCOVÁ, J. *Celková koncepce pro řešení ochrany fauny terestrických ekosystémů v ČR před fragmentací krajiny* [online]. AOPK ČR, s. 38. Dostupné na: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/ehp-fondy/ehp-40-fragmentace-krajiny/> [cit. 1. 6. 2019].

3. LEGISLATIVNÍ RÁMEC OCHRANY

Východiskem právní úpravy se vztahem k otázkám týkajícím se ochrany biodiverzity je bezpochyby zákon o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon je „*postaven principiálně na zásadě obecné (základní, komplexní) ochrany veškeré přírody a krajiny a zvláštní (zvýšené, speciální) ochraně jejich vybraných jedinečných a ohrožených částí, přičemž se snaží oba přístupy kombinovat*“.¹⁰ Těžiště právní úpravy ve vztahu k ochraně prostupnosti krajiny jako celku se nachází přirozeně v části druhé, zabývající se obecnou ochranou přírody a krajiny. Právě na tomto místě nalezneme legislativní zakotvení institutu územního systému ekologické stability, který je pak v širších souvislostech doplněn o další nástroje, například významné krajinné prvky. Tyto nástroje sice v současné době samy o sobě nezajišťují úplnou ochranu před fragmentací, jsou však základem, ze kterého je na místě vyjít.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je v zákoně definován jako „*vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu*“.¹¹ Jeho úkolem je zajišťovat uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny.¹² Toto poslání je sice úzce propojeno také s ochranou průchodnosti krajiny, z toho však nelze bez dalšího dovozovat, že by ÚSES byl základním nebo dokonce jediným nástrojem ochrany před fragmentací krajiny.¹³ Tento účel sice ve vztahu k určitým druhům živočichů a bariér plní, ovšem aby ochrana probíhala v širším měřítku, musí být propojen s dalšími částmi chráněné přírody. „*ÚSES je často označován jako ekologická síť, ovšem ve skutečnosti tvoří základ ekologické sítě, kterou vytváří rovněž většina významných krajinných prvků, části chráněných území nebo přírodní parky*“.¹⁴

Významný krajinný prvek je zákonem definován jako „*ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny [, která] utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability*“.¹⁵ Jako takový jej lze považovat za významnou součást výše uvedené ekologické sítě. Přímou ze zákona jsou významnými krajinnými prvky lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Další části krajiny lze jako významné krajinné prvky zaregistrovat, zejména se může jednat o mokřady, stepní trávníky,

¹⁰ STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2016, s. XXX.

¹¹ Ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹² Ustanovení § 4 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹³ Ekologická stabilita se zachováním průchodnosti krajiny úzce souvisí. Problémy ve vztahu k řešení fragmentace krajiny tedy spíše než na jeho legislativním vymezení závisí na uplatňování institutu ÚSES v praxi, zejména na skutečnosti, že podle stávající metodiky lze přerušit biokoridor neprostupnou bariérou. Srov. BÍNOVÁ, L. – CULEK, M. – GLOS, J. – KOCIÁN, J. – LACINA, D. – NOVOTNÝ, M. – ZIMOVÁ, E. *Metodika vymezení územního systému ekologické stability. Metodický podklad pro zpracování plánů územního systému ekologické stability v rámci PO4 OPŽP 2014–2020*, březen 2017, zejm. s. 88 a násl. Blíže k souvisejícím problémům lze srovnat HLAVÁČ, V. – PEŠOUT, P. *Nová metodika vymezení ÚSES – proměnná příležitost. Ochrana přírody* [online], 2017, č. 4, 26. 8. 2017. Dostupné na: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/nova-metodika-vymezovani-uses-promarnena-priležitost/> [cit. 1. 6. 2019].

¹⁴ VOMÁČKA, V. – KNOTEK, J. – KONEČNÁ, M. – HANÁK, J. – DIENSTBIER, F. – PRŮCHOVÁ, I. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 20.

¹⁵ Ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny.

remízy, meze, trvalé travní plochy a další. Přírodní parky jsou pak další formou obecné ochrany týkající se krajinného rázu, a to v oblastech s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.¹⁶

Specifickým doplněním výše uvedených nástrojů obecné ochrany přírody a krajiny je zakotvení obecné povinnosti fyzických i právnických osob postupovat „*při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice [...] tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky*“.¹⁷ Toto ustanovení lze vztáhnout zejména k povinnosti předcházet nadměrné mortalitě živočichů na pozemních komunikacích.¹⁸ Je-li to nezbytné, může zajištění vhodných prostředků uložit orgán ochrany přírody.

Další nástroje ochrany jsou pak zakotveny také v následujících částech zákona o ochraně přírody a krajiny zabývajících se zvláštní územní a zvláštní druhovou ochranou. Pokud jde o zvláštní územní ochranu, lze zvažovat uplatnění několika různých administrativních nástrojů ochrany, jako nejvýznamnější je na tomto místě nezbytné zmínit alespoň stanovení zákazů určitých činností ve zvláště chráněných územích, přičemž jedním z takových zákazů (který se uplatní v různém rozsahu téměř ve všech zvláště chráněných územích) je také zákaz výstavby. Zakázané činnosti lze vykonávat jedině na základě povolení výjimky.¹⁹ Z pohledu fragmentace krajiny je zvláštní územní ochrana co do účinnosti omezena územím příslušného zvláště chráněného území (vč. případných ochranných pásem), ovšem i toto může být s ohledem na hodnotu přírody v těchto územích významným přínosem.

Paralelně k povolování výjimek ze zákazů stanovených ve zvláště chráněných územích se v případě zvláštní druhové ochrany povolují také výjimky ze zákazů stanovených za účelem ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.²⁰ V případě zvláštní ochrany živočichů je chráněn také jejich biotop, což je v této souvislosti zvláště významné. Ochrana biotopu je zajišťována prostřednictvím zákazu škodlivé zasahovat do přirozeného vývoje živočichů, popř. jinak je rušit ve vývoji: „*Ochrana biotopu může být uplatňována tam, kde prokazatelně dochází ke ‚škodlivému zásahu‘ nebo k ‚rušení ve vývoji‘ konkrétních jedinců chráněného druhu (tj. jedinec je na lokalitě přítomen nebo alespoň lokalitu pravidelně prokazatelně využívá)*“.²¹ V rozhodnutí o výjimce může orgán ochrany přírody stanovit podmínky pro výkon povolované činnosti. Výjim-

¹⁶ Ustanovení § 12 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹⁷ Ustanovení § 5 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹⁸ Zejména se jedná o povinnost zajistit pozemní komunikace proti vniknutí zvířat, tj. zajistit jejich vhodné oplocení. V této souvislosti je však nutné upozornit na skutečnost, že oplocení pozemních komunikací zvyšuje neprostupnost území pro živočichy (znemožňuje „přeběhnutí“ pozemní komunikace), tj. nepřispívá ochraně před fragmentací. Oplocení by proto mělo být vždy kombinováno s vhodnými migračními objekty. Pro více informací srov. MARTOLÓS, J. – EDIP, s. r. o., et al. *Metodika optimalizace návrhu opatření k usměrnění pohybu živočichů přes pozemní komunikace*. Certifikovaná metodika. EDIP, s. r. o., 2014.

¹⁹ Blíže srov. § 43 zákona o ochraně přírody a krajiny a z něj odkazovaná ustanovení.

²⁰ Blíže srov. § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny.

²¹ Srov. § 50 zákona o ochraně přírody a krajiny a Společné sdělení k aplikaci základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů podle zákona č. 114/1992 Sb. *Věstník Ministerstva životního prostředí*, 2014, č. 7.

ky se povolují zpravidla ve formě samostatného rozhodnutí, a to za předpokladu, že jsou dány zákonem stanovené podmínky.²²

Všechny výše uvedené nástroje dle zákona o ochraně přírody a krajiny reagují na určité předměty ochrany (ekologická stabilita, krajinný ráz, zvláště chráněné území, zvláště chráněný druh apod.), samy o sobě jsou proto částečně izolované. V případě většiny pozemních komunikací je proto vyžadováno také celistvé posouzení záměru (konkrétní pozemní komunikace) a jemu předcházejících koncepcí (zejména dopravní politiky, politiky územního rozvoje, zásad územního rozvoje a územních plánů) z hlediska jejich vlivů na životní prostředí, popř. alespoň provedení zjišťovacího řízení, kde bude zjištěno, zda koncepce či záměr může mít významný vliv na životní prostředí.²³ Tento požadavek je obsažen v zákoně o posuzování vlivů na životní prostředí a vyplývá z evropského práva.

Jelikož se v rámci posuzování vlivů na životní prostředí posuzují také vlivy na biologickou rozmanitost, živočichy, rostliny a ekosystémy, vč. jejich vzájemných souvislostí, jednoznačně se zde otevírá prostor pro uložení podmínek týkajících se prostupnosti krajiny. V případě koncepcí je výsledkem tohoto posuzování (SEA) stanovisko, které se zohlední při vytváření finální podoby koncepce. S ohledem na fragmentaci krajiny lze v této fázi řešit zejména otázky koordinace požadavků ochrany přírody s požadavky na rozvoj dopravní infrastruktury při dalším vymezení koridorů pozemních komunikací. Výsledkem posuzování vlivů již konkrétního záměru pozemní komunikace (EIA) je pak závazné stanovisko, které je podkladem pro územní rozhodnutí a které obsahuje podmínky – ty se mohou týkat opatření k zachování migrační prostupnosti stavby i zábran zamezujících střetům se zvířaty.

Specifická je situace v případech, kdy jsou záměrem dotčeny lokality zařazené do soustavy Natura 2000. Nelze-li významný vliv záměru na evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti vyloučit, musí být záměr předmětem zvláštního „naturového“ posuzování vlivů na životní prostředí. Posuzuje se v něm vliv záměru na lokality v soustavě Natura 2000 i na jejich soudržnost. Významná je v této souvislosti zejména povinnost vypracovat varianty řešení záměru tak, aby mohla být zvolena varianta bez významného negativního vlivu, popř. alespoň varianta s nejmenším negativním vlivem.²⁴ Druhým významným požadavkem je pak v případě schválení záměru s významným negativním vlivem (což je možné jen za splnění dalších podmínek vyplývajících ze zákona) nutnost přijetí kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění celkové soudržnosti lokalit soustavy Natura 2000.²⁵

Výše uvedené nástroje ochrany vstupují do procesu umístování stavby pozemní komunikace různým způsobem. Zatímco ÚSES je koncepčním nástrojem, který se pro-

²² Výjimky podle § 56 i podle § 43 se povolují ve formě rozhodnutí či opatření obecné povahy, v případě druhové ochrany nově připadá v úvahu závazné stanovisko (§ 56 odst. 6).

²³ Pro záměry srov. přílohu č. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, body 47–49. V případě koncepcí jsou vždy posouzeny dopravní politika, politika územního rozvoje i zásady územního rozvoje, územní plán podléhá posuzování, pokud to ve svém stanovisku požaduje krajský úřad.

²⁴ Zpracování variant v případě „běžné“ EIA zákonem přímo uloženo není, požadavek na zpracování variant však může být uplatněn příslušným orgánem – srov. § 7 odst. 8 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

²⁵ Srov. § 45i odst. 9 zákona o ochraně přírody a krajiny i další odstavce tohoto ustanovení.

mítá přímo do koncepčních nástrojů územního plánování, významné krajinné prvky a ochrana krajinného rázu jsou vybaveny administrativním nástrojem v podobě závazného stanoviska orgánu ochrany přírody, které musí být vydáno, může-li v důsledku plánované činnosti dojít k negativnímu zásahu do předmětu ochrany, a které je následně podkladem pro rozhodování v územním řízení.²⁶ V případě povolování výjimek ze zákazů stanovených ve zvláště chráněných územích a u zvláště chráněných živočichů se jedná (zpravidla) o samostatné rozhodnutí vydávané ve správním řízení, které musí být vydáno také před vydáním územního rozhodnutí.²⁷ V případě stanoviska EIA se pak jedná o závazné stanovisko, které vstupuje do územního řízení i dalších navazujících řízení podle stavebního zákona.

Souběžně s tím většina z výše uvedených nástrojů vstupuje podobně jako ÚSES přímo do procesů územního plánování, a to ve formě limitů využití území zahrnutých do územně analytických podkladů. Kromě územního systému ekologické stability se to týká také všech zvláště chráněných území, lokalit Natura 2000, významných krajinných prvků, přírodních parků i biotopů vybraných zvláště chráněných druhů živočichů.²⁸ Z územně analytických podkladů se pak vychází při územním plánování – limity využití území omezují změny v území z důvodu ochrany veřejných zájmů a lze je překonat jedině postupem stanoveným příslušnými právními předpisy, je tedy nutné s nimi od počátku počítat.

Uvedené podklady se tedy nakonec vždy shromáždí v příslušných řízeních vedených podle stavebního zákona. Ve věci samotné poté rozhodují orgány územního plánování a stavební úřady příslušné k umístění a povolení záměru, přejímají přitom však závazné podmínky stanovené v právních předpisech i v rozhodnutích a stanoviscích vydávaných podle zákona o ochraně přírody a krajiny a zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Na požadavky týkající se zachování prostupnosti krajiny tak mohou reagovat různými způsoby postupně ve všech fázích přípravy záměru, jsou-li ovšem takové požadavky uplatněny.

4. KONKRÉTNÍ POSTUPY

Je zřejmé, že výše uvedené nástroje ochrany sice mají potenciál přispět k omezování fragmentace krajiny při umisťování staveb pozemních komunikací, jejich důsledné a vhodně kombinované uplatňování by bylo však problematické, kdyby nebylo koordinováno na základě konkrétních postupů navržených v metodických dokumentech zabývajících se specificky touto problematikou. Některé z těchto postupů je zde proto nezbytné alespoň ve stručnosti představit.

²⁶ K ÚSES srov. § 4 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny a jev 21 ÚAP dle Přílohy 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb. K významným krajinným prvkům srov. § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny. K ochraně krajinného rázu srov. § 12 odst. 2 ve spojení s § 90 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny.

²⁷ Ustanovení § 43 a § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny. K problematice řetězcích se rozhodnutí srov. blíže např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2010, č. j. 6 As 42/2008-509.

²⁸ Srov. přílohu 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Jak bylo naznačeno již výše, jednotlivé druhy živočichů mají své specifické potřeby co do pohybu krajinou, z čehož vyplývá nutnost řešit problematiku fragmentace krajiny vždy s ohledem na potřeby těch druhů, které příslušné území využívají. Aby to bylo možné zajistit, byly druhy rozděleny do kategorií se společnými znaky. Jedná se o (A) velké savce (rys, vlk, medvěd, los, jelen), (B) střední kopytníky (srnec, prase divoké), (C) menší šelmy (liška, jezevec, vydra), (D) obojživelníky, plazy, drobné savce, (E) vodní živočichy a (F) ptáky a netopýry. Jako specifická kategorie (G) bylo vyčleněno propojení hodnotných společenstev (ekosystémů). Pro každou z kategorií jsou pak navrhována specifická opatření, která mají řešit právě ty problémy, které jsou ve vztahu k dané skupině živočichů relevantní.²⁹

Konkrétní řešení zahrnující výběr vhodné trasy pozemní komunikace i zajištění opatření nezbytných pro ochranu relevantních skupin živočichů má být hledáno průběžně ve všech stupních přípravy stavby pozemní komunikace. Odbornými podklady, které za tímto účelem mají být vypracovávány, jsou tzv. migrační studie. Významná je již koncepční fáze územního plánování vč. SEA, ve které je třeba zajistit koordinaci rozvoje dopravy s koncepcí ochrany průchodnosti krajiny. Za tím účelem mají být vypracovávány strategické migrační studie. V následující etapě pak již dochází k výběru finální trasy z dosud zvažovaných variant, přičemž migrační průchodnost má být jedním z kritérií při výběru optimální varianty. Zde je příslušným podkladem rámcová migrační studie vypracovaná jako součást dokumentace EIA. V územním řízení lze pak již konkrétně lokalizovat navrhované migrační objekty (propustky, mosty, tunely) a další opatření (např. oplocení), a to na základě detailní migrační studie.³⁰

Nad rámec výše uvedeného obecného postupu byly připraveny další specifické podklady za účelem ochrany průchodnosti krajiny pro živočichy kategorie A (velcí savci), jelikož právě v jejich případě je nutné řešit průchodnost krajiny pro dálkové migrace, současně mají nejvyšší nároky na parametry migračních objektů a z tohoto důvodu se také očekává, že zajištěním podmínek pro jejich migraci bude umožněna migrace i dalším druhům živočichů. Těmito podklady jsou tzv. mapy migračně významných území a dálkových migračních koridorů. Migračně významná území zahrnují jak oblasti stálého výskytu vybraných velkých savců, tak také území nutná pro zajištění migračního propojení populací těchto druhů. Dálkové migrační koridory jsou určeny k propojení jednotlivých populací. Místa, kde se na dálkových migračních koridorech vyskytují

²⁹ Srov. např. řešení průchodnosti pozemní komunikace pro jelena s průchodností pro vydra, nebo dokonce s ochranou obojživelníků (sezónní migrace k místům rozmnožování lze řešit také umístěním sezónních bariér a odchytáváním či vytvořením náhradního biotopu na straně před pozemní komunikací ve směru jarního tahu) nebo ptáků (zde se řeší např. prevence narázů ptáků do průhledných protihlukových stěn). Podrobně srov. ANDĚL, P. – BELKOVÁ, H. – GORČICOVÁ, I. – HLAVÁČ, V. – LIBOSVÁR, T. – ROZINEK, R. – ŠIKULA, T. – VOJAR, J. *Průchodnost silnic a dálnic pro volně žijící živočichy*. Liberec: Evernia, 2011, s. 38 a násl. a podrobně s. 49 a násl.

³⁰ Ve stavebním řízení se pak řeší další technické detaily a na proces povolování pak navazuje řada dalších činností při samotné výstavbě i provozu pozemní komunikace (např. ekologický dozor při výstavbě, transfery živočichů, kontrolní prohlídky migračních objektů a monitoring jejich využívání). Srov. tamtéž, s. 44 a podrobněji s. 119 a násl. Dále srov. také ANDĚL, P. – HLAVÁČ, V. – LENNER, R. et al. *Migrační objekty pro zajištění průchodnosti dálnic a silnic pro volně žijící živočichy*. Technické podmínky. Schváleno MD – OPK č. j. 413/06-120-RS/2 ev. č. TP 180. Liberec: Ministerstvo dopravy, odbor pozemních komunikací, 2006, s. 24 a násl. Tento postup byl doporučen také metodickým dopisem MŽP zn. 49977/ENV/09 ze dne 19. 6. 2009.

neprůchodné bariéry, jsou označena jako místa kritická – zprůchodnění těchto míst by mělo být řešeno v rámci EIA formou vymezení konkrétních migračních tras. Tyto mapy jsou zahrnuty mezi sledované jevy v územně analytických podkladech (zbytkový jev 119).³¹

Tento přístup byl s ohledem na nepovinný charakter využívání výše uvedených podkladů v územním plánování nedávno modifikován, a to na nový přístup založený na ochraně lokalit výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem, zejména tzv. biotopů vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců (rys, vlk, los a medvěd). Mapy těchto lokalit mají být podobně jako mapy migračně významných území a dálkových migračních koridorů zahrnuty do územně analytických podkladů (jev 36b). Vymezení biotopů přitom navazuje na původní vymezení migračně významných území a dálkových migračních koridorů. Skládají se z jádrových území (oblastí, které umožňují rozmnožování vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců), migračních koridorů (propojení jádrových míst v míře, která zajistí dlouhodobé přežití populací vybraných druhů) a kritických míst (míst, kde je nebo může být průchodnost biotopu významně omezena). Výhoda tohoto přístupu má patrně spočívat v tom, že je přímo vázán na zvláštní ochranu živočichů a jejich biotopu dle § 50 zákona o ochraně přírody a krajiny, proto lze tento limit využití území považovat za „závaznější“.³² Ke dni psaní tohoto článku však není oficiální metodika upravující tento přístup k dispozici, v praxi proto zatím není využíván.³³

5. VÝHLED DO BUDOUCNOSTI

Jak již bylo naznačeno v úvodu tohoto příspěvku, fragmentace krajiny je jen jedním z mnoha problémů, se kterými se potýkáme při ochraně biologické rozmanitosti, která dnes vinou lidské činnosti rapidně ubývá. Současně se jedná o problém velice komplexní, který je nutné řešit ve všech fázích přípravy stavebního záměru, zejména jedná-li se o umístění pozemní komunikace. Proti této skutečnosti (týkající se současně řady dalších problémů z oblasti ochrany životního prostředí, památkové péče apod.) stojí dnes mocný trend volající po urychlení výstavby všeho možného, zejména však také pozemních komunikací.

³¹ Podrobně viz ANDĚL, P. – MINÁRIKOVÁ, T. – ANDREAS, M. (eds.). *Ochrana průchodnosti krajiny pro velké savce*. Liberec: Evernia, 2010. K určení jevu územně analytických podkladů srov. Ministerstvo pro místní rozvoj. *Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1, část A, vyhlášky č. 500/2006 Sb.* [online], 2015, s. 123. Dostupné na: <http://www.uur.cz/images/8-stanoviska-a-metodiky/33-uap-metodiky-navod-1A-obce-14012016.pdf> [cit. 1. 6. 2019].

³² Podrobně viz ANDĚL, P. – GORČICOVÁ, I. – BELKOVÁ, H. – SEMERÁDOVÁ, L. – ZÝKA, V. – RŮMPORTL, D. – HLAVÁČ, V. – STRNAD, M. – VĚTROVCOVÁ, J. – SLADOVÁ, M. *Metodika na ochranu krajiny před fragmentací z hlediska druhů lesních ekosystémů* [online]. AOPK ČR. Dostupné na: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/ehp-fondy/ehp-40-fragmentace-krajiny/> [cit. 1. 6. 2019]. Srov. lze také PEŠOUT, P. – HLAVÁČ, V. – CHOBOT, K. *Ochrana biotopů ohrožených druhů v územním plánování II. Ochrana přírody* [online], 2018, č. 3, 28. 6. 2018. Dostupné na: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/ochrana-biotopu-ohrozenych-druhu-v-uzemnim-planovani-ii/> [cit. 1. 6. 2019].

³³ Za informace o aktuálním vývoji týkajícím se této metodiky mnohokrát děkuji Ing. V. Hlaváčovi (AOPK ČR).

Vláda si ve svém programovém prohlášení ze dne 27. 6. 2018 stanovila ambiciózní cíle týkající se zintenzivnění výstavby dopravní infrastruktury. Programové prohlášení mimo jiné obsahuje tento závazek: „Připravíme koncepční změnu stavebního práva v oblasti prioritních infrastrukturních staveb. Upravíme a doplníme zákon o urychlení výstavby dopravní infrastruktury a připravíme zákon o liniových stavbách tak, aby se zjednodušilo schvalování veřejně prospěšných staveb, omezilo obstrukční chování při povolovacích procesech dopravních staveb a snížila nadbytečná byrokratická zátěž v rámci povolovacích procesů.“³⁴ Na druhé straně ve vztahu k ochraně přírody a krajiny totéž programové prohlášení takřka na úplně posledním místě a jen zcela obecně deklaruje: „Zaměříme se na komplexní politiku ochrany krajiny a vhodným způsobem ji propojíme se systémem územního plánování prostřednictvím územního systému ekologické stability.“³⁵ Žádné bližší plány nebo informace týkající se ochrany přírody a krajiny při výstavbě programové prohlášení neobsahuje.

Tomu v podstatě odpovídá aktuální vývoj právní úpravy v dotčených oblastech. Již od 1. 1. 2018 je účinná novela stavebního zákona, kterou byly zavedeny nové možnosti co do využití integrovaných forem řízení, přičemž současně došlo k významným změnám týkajícím se účasti environmentálních spolků v řízeních podle stavebního zákona a přezkumu závazných stanovisek (v kombinaci s převedením formy samostatného rozhodnutí na závazné stanovisko v některých řízeních podle zákona o ochraně přírody a krajiny).³⁶ Novelizován byl také zákon č. 416/2009 Sb., urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, kam bylo kromě jiného přidáno ustanovení, podle kterého platí, že rozhodnutí není podmíněno závazným stanoviskem, nestihne-li dotčený orgán toto stanovisko vydat do 60 dní (netýká se to však závazného stanoviska EIA).³⁷

Vedle toho je na půdě Ministerstva pro místní rozvoj (resp. Hospodářské komory ČR) připravován slibovaný návrh nového stavebního zákona, v jehož věcném záměru je taktéž voláno po „skutečněm“ zjednodušení přípravy staveb i povolovacích procesů.³⁸ Věcný záměr hned v úvodu deklaruje, že mezi základní cíle rekodifikace patří mimo jiné také zajištění kvalitní péče o přírodu a krajinu, historické a kulturní dědictví, architektonickou kvalitu a kulturní hodnotu vystavěného prostředí,³⁹ avšak již bezprostřední reakce z řad právníků, ekologů, architektů i dalších odborníků svědčí o tom, že realita se tomuto prohlášení příliš neblíží.⁴⁰ Vedle toho je připravována také další novela zá-

³⁴ Vláda České republiky. *Programové prohlášení vlády České republiky* [online]. Praha, červen 2018, s. 15–16. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlasieni/Programove-prohlasieni-vlady-cerven-2018.pdf> [cit. 1. 6. 2019].

³⁵ Tamtéž, s. 39.

³⁶ Zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

³⁷ Ustanovení § 2 odst. 7 zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací.

³⁸ Srov. Materiál č. j. OVA 393/19 „Věcný záměr stavebního zákona“. Dostupný v aplikaci ODoc, s. 10.

³⁹ Tamtéž, s. 14.

⁴⁰ SVOBODA, P. a kol. Otevřený dopis vládě proti novému stavebnímu zákonu. *Ekolist.cz* [online], 23. 4. 2019. Dostupné na: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/petr-svoboda-a-kol-otevreny-dopis-vlade-proti-novemu-stavebnimu-zakona>. Komise pro životní prostředí Akademie věd České republiky. *Stanovisko k přípravě nového stavebního zákona* [online], 20. 3. 2019. Dostupné na: <http://www.avcr.cz/opencms/export/sites/avcr.cz/.content/galerie-souboru/komise-pro-zivotni-prostredi>

kona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby, která by z tohoto zákona vytvořila onen slibovaný „liniový zákon“ s řadou dalších změn omezujících využití nástrojů ochrany přírody.⁴¹

Není účelem tohoto příspěvku komentovat blíže tyto již účinné či plánované změny legislativy z oblasti stavebního práva (či snad způsob jejich přípravy), je ovšem nezbytné upozornit na rizika, která mohou přinášet v souvislostech právní ochrany přírody a krajiny. V úvodu tohoto příspěvku bylo uvedeno, že stav biodiverzity se rapidně zhoršuje. Zdálo by se přirozené, že v takové situaci se budou hodnotit zájmy společnosti spíše s ohledem na dlouhodobé zájmy environmentální než na krátkodobé zájmy ekonomické. V českém prostředí se však zdá, že rovnováha pilířů trvale udržitelného rozvoje (zájmy ekonomické, environmentální a sociální) se v rámci mantinelů připuštěných evropským právem vychyluje stále více vstříc zájmům ekonomickým.

V oblasti ochrany biodiverzity je nutné řešit řadu komplexních problémů (v popředí přitom stojí právě problematika fragmentace krajiny), které nelze v pohledu veřejnosti donekonečna bagatelizovat. Zejména umístění pozemní komunikace vyžaduje v celé délce příprav a povolování dostatečný prostor pro zvážení všech vlivů, variant a opatření, přičemž je nezbytná aktivní spolupráce odborníků ze všech dotčených oborů. V takové situaci se jeví trend zavádění prekluzivních lhůt pro vydávání závazných stanovisek dotčených orgánů, omezování přezkumu těchto stanovisek a omezování možnosti veřejnosti kvalifikovaně se k dané věci vyjádřit jako nevhodný, směřující sice možná k domnělému cíli rychleji zahájení výstavby, ovšem bez ohledu na to, zda zvolené řešení skutečně bude to nejvhodnější.

6. ZÁVĚR

V metodických dokumentech zabývajících se fragmentací krajiny stojí již několik let toto prohlášení: „*Ochrana přírody v České republice stojí na prahu nové etapy. Po prvním období, zaměřeném na druhovou ochranu, a druhém období, orientovaném na ochranu ekosystémů, přichází etapa, kdy základním předmětem ochrany budou komplexní krajinné ekologické sítě.*“⁴² Takovému trendu by se postupně mohla přizpůsobovat také příslušná právní úprava. V jednom z posledních materiálů však autoři konstatují, že „*dosavadní zkušenosti opakovaně prokazují, že prosadit nová legislativní opatření (či změny v legislativě stávající) ve prospěch ochrany přírody a krajiny je velmi náročné, zdlouhavé a často i závislé na aktuální politické situaci.*“⁴³ Z toho důvodu vychází ve své další práci ze současné právní situace.

/Akademie_ved_Stanovisko-KZP-k-priprave-noveho-stavebniho-zakona.doc. International council on monuments and sites (ICOMOS). *Otevřený dopis ze dne 19. 2. 2019* [online]. Dostupné na: <http://www.icomos.cz/images/prohlasoni/2019/prohlasoni-cnkcicomos-rekodifikace.pdf> [vše cit. 1. 6. 2019].

⁴¹ Srov. Materiál č. j. OVA 162/19 „*Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.*“ Dostupný v aplikaci ODok.

⁴² ANDĚL, P. – BELKOVÁ, H. – GORČICOVÁ, I. – HLAVÁČ, V. – LIBOSVÁR, T. – ROŽÍNEK, R. – ŠIKULA, T. – VOJAR, J. *Průchodnost silnic a dálnic pro volně žijící živočichy*, opak. cit., s. 9.

⁴³ VĚTROVCOVÁ, J. *Celková koncepce pro řešení ochrany fauny terestrických ekosystémů v ČR před fragmentací krajiny*, opak. cit., s. 40.

V porovnání s tím, jak hbitě se v poslední době mění právní úprava za účelem urychlení výstavby, což vedlo mimo jiné i k několika změnám přímo v zákoně o ochraně přírody a krajiny, je statika právní úpravy co do otázky řešení problematiky fragmentace krajiny zvláště výrazná. Za pomoci metodických dokumentů a technických podmínek se sice do značné míry daří pracovat s nástroji, které jsou v dané situaci k dispozici, přesto by však výslovné zařazení této problematiky do zákona o ochraně přírody a krajiny mohlo být užitečné – zejména jako konkrétní a závazný požadavek na zohlednění hrozeb spojených s postupující fragmentací krajiny při všech činnostech, které ji způsobují. Jde-li o výstavbu, pak by tento požadavek měl být naplňován již v raných fázích územního plánování.

Ať už ale vývoj právní úpravy půjde jakýmkoli směrem, a to i v případě, že žádné změny v právní úpravě v oblasti ochrany přírody a krajiny nenastanou, stále existuje prostor pro další rozvoj při důsledném využívání stávajících nástrojů ochrany – v této souvislosti lze připomenout zejména výše zmiňované nedostatky při uplatňování institutu územního systému ekologické stability.⁴⁴ Zdá se, že do budoucna by měl růst význam propojení právní ochrany přírody (územní i druhové) s procesy územního plánování. Pak už záleží jenom na tom, do jaké podoby se zformuje české stavební právo a zda bude legislativou skutečně podpořena potřeba řádného zvážení environmentálních aspektů výstavby (ono „zajištění kvalitní péče o přírodu a krajinu“),⁴⁵ či zda tento požadavek zůstane pouze na papíře.

JUDr. Alena Chaloupková
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
chaloual@prf.cuni.cz

⁴⁴ Obecně ve vztahu k ochraně biodiverzity srov. „Řešením nemusí nutně být zásadní změny v legislativě, postačilo by lepší využívání stávajících nástrojů obecné ochrany přírody a přenastavení subvencí s cílem snížit intenzitu hospodaření, zvýšit konektivitu a obnovit heterogenitu krajiny [...], jež je pro biodiverzitu zcela zásadní [...]“. Ve vztahu k ÚSES pak specificky „Ani u tohoto nástroje není třeba změny v zákoně, postačí, když obor otevře dveře novým bioekologickým přístupům, poznatkům ekosystémové ekologie a ochranářské genetiky.“ LACINA, D. – PEŠOUT, P. Úvahy nad dalším směřováním druhové ochrany v ČR. *Ochrana přírody* [online], 2018, č. 6, 16. 12. 2018. Dostupné na: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/uvahy-nad-dalsim-smerovanim-druhove-ochrany-v-cr/> [cit. 1. 6. 2019].

⁴⁵ Srov. Materiál č. j. OVA 393/19 „Věcný záměr stavebního zákona“. Dostupný v aplikaci ODok, s. 14.